

Stockholm den 1 februari 2010

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

KLYS synpunkter på Socialdepartementets promemoria Sjukpenninggrundande inkomst, karenstider och egenavgifter för egenföretagare

Presentation

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – är en samarbetsorganisation för konstnärligt yrkesverksamma inom områdena ord, ton, bild, scen och media. KLYS har idag 18 medlemsorganisationer och företräder genom dessa cirka 30.000 kulturskapare såsom bildkonstnärer, musikskapare, författare, skådespelare, regissörer, musiker och journalister.

Inom KLYS verksamhetsområde ingår frågor som är gemensamma för olika konstnärsgupper såsom upphovsrätt, arbetsmarknads- och socialförsäkringsfrågor, skattefrågor samt yttrandefrihetsfrågor. KLYS har inte upptagits som remissinstans i socialdepartementets promemoria, vilket KLYS ifrågasätter. Eftersom förslagen i hög grad berör KLYS yrkesgrupper - där fler och fler väljer att bli egenföretagare, frivilligt eller ofrivilligt - är det helt nödvändigt för KLYS att lämna synpunkter och göra hänvisningar beträffande den aktuella promemorian, som tar upp viktiga frågor om trygghetssystemen för egenföretagare.

Inledning

Socialdepartementets promemoria är en uppföljning av vissa av förslagen i betänkandet Trygghetssystemen för företagare (SOU 2008:89). Promemorians förslag skiljer sig dock på några punkter från trygghetsutredningens förslag om SGI och karenstider. Förslagen i den aktuella promemorian ligger snarare närmare Näringsdepartementets promemoria från i höstas angående 10 reformer i trygghetssystem för företagare.

KLYS lämnade ett utförligt remissyttrande över SOU 2008:89, där vi framförde att initiativet till förenklingar och förbättringar för egenföretagare är vällovligt och att flera av utredningens förslag är välkomna och gynnsamma också för egenföretagande kulturskapare. Vi beklagade dock att KLYS inte heller då formellt upptagits som remissinstans, särskilt med tanke på den stora andel konstnärligt yrkesverksamma som bedriver sin verksamhet som enskild firma. Enligt den undersökning av konstnärernas inkomster som Konstnärsnämnden presenterades under 2009 deklarerar 43 % av de konstnärligt yrkesverksamma som undersökts inkomster från näringsverksamhet.

Eftersom kulturarbetsmarknaden skiljer sig på många sätt från arbetsmarknaden i övrigt hade det varit önskvärt att trygghetsutredningen tittat särskilt på villkoren för egenföretagande inom detta område, bl a genom samråd med och inhämtning av synpunkter från KLYS och konstnärorganisationerna.

KLYS vill när det gäller den aktuella promemorian hänvisa till vårt remissyttrande över SOU 2008:89, som vi skickar med som bilaga till detta yttrande. Vi vill dock passa på att i korthet kommentera några av förslagen i promemorian.

Synpunkter på promemorians förslag

4.2 SGI-skydd för egenföretagare i form av ett generellt uppbyggnadsskede

KLYS är positiv till att ett lagstiftat uppbyggnadsskede införs som innebär rätt till SGI motsvarande vad en anställd skulle få under en viss period. Vi anser dock att ett uppbyggnadsskede på 24 månader är en alldeles för kort period för etablering av yrkesmässig konstnärlig verksamhet och att en lägsta grundnivå bör införas som ger skydd även till de grupper som inte har vad som enklast kan beskrivas som jämförelseinkomst, d v s det går inte att vara anställd inom ramen för yrket.

Den typiskt långa infasningen i konstnärstrycken motiverar en längre uppbyggnadsfas än två år. KLYS föreslår därför att det åtminstone för konstnärligt och litterärt yrkesverksamma införs en regel om att SGI under ett uppbyggnadsskede antingen får fastställas utifrån den senast taxerade anställningsinkomsten eller vad en anställd skulle få från åtminstone en femårsperiod. Ett alternativ till detta är att det ges en möjlighet i tillämpningen att göra undantag, t ex att en längre tid för uppbyggnad i enskilda fall ska kunna beviljas för det fall yrkesförutsättningarna innebär en längre tids etablering än 24 månader.

I sammanhanget ska påpekas att ett femårigt uppbyggnadsskede är etablerat inom skatterätten enligt den s k kvittningsregeln för underskott i nystartad verksamhet (62 kap 2 § Inkomstskattelagen). Observera dock att konstnärligt och litterärt yrkesverksamma äger rätt att kvitta underskott utan samma begränsning i tid (62 kap 04 § Inkomstskattelagen).

Se vidare förslagen i Konstnärerna och trygghetssystemen SOU 2003:21 s 63 ff. samt KLYS yttrande över den vad avser socialförsäkringar och beräkning av SGI.

5.2 Förändrade karenstider

Förslaget om att företagare ska ha möjlighet att välja längre karenstider och därmed få sänkt sjukförsäkringsavgift är förändringar i rätt riktning. För många egenföretagande konstnärer är dock en obligatorisk karenstid på sju dagar problematisk, eftersom många tvingas arbeta trots sjukdom på grund av yrkesförutsättningarna. Detta särskilt som kompensationen i form av sänkt socialförsäkringsavgift blir ytterst marginell för den stora majoritet kulturskapare som har mycket små inkomster i sin näringsverksamhet.

KLYS välkomnar däremot att arbetsgruppen valt att begränsa karenstiderna till maximalt 90 dagar och inte 365 dagar, såsom föreslogs i SOU 2008:89.

I övrigt kan sägas att KLYS i promemorian saknar förslaget från SOU 2008:89 att låta den senaste taxerade inkomsten bilda grund för SGI med uppdatering för att aktualisera nivån, och inte såsom enligt gällande rätt utifrån den förväntade årliga inkomsten. Att såsom idag fastställa SGI utifrån den förväntade årliga inkomsten av konstnärlig eller litterär verksamhet är problematiskt. Konstnärliga verksamheters inkomster är ofta oförutsebara och varierar kraftigt över tid.

Vidare saknar vi i promemorian en strategi för och resonemang kring hur man i trygghetssystemen ska underlätta för sk kombinatörer, både för de kombinatörer som har FA-skattsedel och kontinuerligt arbetar deltid som anställda och deltid som egna företagare, men också för de kombinatörer som blandar, ofta kortare, tidsbegränsade anställningar med frilansuppdrag som egenföretagare.

För KLYS

Ulrica Källén
Förbundssekreterare KLYS